

Csesznák Éva

Múzeumpedagógiai ismeretek I.

Tanulás egykor és most

„A tanítás és tanulás technikájának az a magas foka, amelyre most el akarunk jutni, az elmúlt évszázadokban nagyrészt ismeretlen volt. Ezért hemzsegett a tudomány és az iskola a megerőltetően nehéz munkától, bizonytalanságtól és fecsegéstől, ezért volt tele hibákkal és tévedésekkel, olyannyira, hogy csak azok szerezhettek magasabb képzettséget, akik kiválóan tehetségesek voltak.”¹

Comenius kiindulópontja, hogy az embernek – hogy célját elérhesse – széles körű értelmi, erkölcsi és vallásos nevelésre van szüksége, mivel minden ember eszességgel, „uralkodásra” való képességgel és tökéletesedésre való alkalmassággal rendelkezik.

Ha alapelveit figyelembe véve ma megkérdeznénk egy általános iskolás diákot, hol és hogyan szeretne tanulni, az általa elképzelt tanulási formák bizonyára különböznenek a Comenius-i iskolától, bizonyos módszerek (pl. a szemléltetés) azonban ma is aktuálisak. A szemléltető tanítás a múzeumok, ezen belül a tájházak sajátossága.

A 21. században az oktatásnak az a feladata, hogy a gyermekkortól kezdve egész életen át segítsen mindenkit abban, hogy bővülő ismereteket szerezhessen a világról, másokról és önmagáról. Az EU tagállamai ebben látják annak feltételét, hogy a polgárok alkalmazkodni tudjanak az egyre gyorsabb ütemben átalakuló világhoz, megtalálják a választ a környezeti és társadalmi problémákra.

A tanulásnak ez a formája magában foglalja az egyéni és szociális fejlődés minden formáját és színhelyét

- **formálisan** az iskolákban, a szakképzési, a felsőoktatási és a felnőttképzési intézményekben,
- **nonformálisan** egyéb tudományos és kulturális létesítményekben, pl. könyvtárakban, levéltárakban, múzeumokban,
- **informálisan** otthon, a munkahelyen és a közösségben.

Ez a megközelítés kiemeli annak szükségességét, hogy a gyermekeket már korai életkorban felkészítsék az egész életen át tartó tanulásra. A kulturális

¹ J.A. Comenius: Didactica Magna, 1657.

intézményeknek, múzeumoknak pedig meg kell teremteniük saját területükön az ehhez szükséges feltételeket.

Lifelong learning Európában

Az Európai Unió tagországai kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élethosszig tartó tanulás (Lifelong Learning – LLL) filozófiájának. A törekvés több mint egy évtizede folyamatos. Az Európai Bizottság „A tudás Európája felé” című dokumentumában a 2002 és 2006 közötti időszak oktatási, képzési és ifjúsági programjaira vonatkozó javaslatait az élethosszig tartó tanulás megvalósítása köré csoportosította.²

Tanulás a múzeumban

A múzeum alapvetően nem közoktatási intézmény. Speciális, köztes helyzetben van a tanulás és a szórakozás, a közszolgálat és a piaccgazdaság között. Az egyes múzeumoknak, tudományterületüktől függően kell meghatározniuk, melyek azok a mai társadalmi problémák, amikre saját kiállításukkal felhívhatják a figyelmet, oktatási programot szervezhetnek azokra.

Természetesen vannak átfedések az egyes tudományterületek között, így ez lehetőséget ad arra, hogy bizonyos gazdasági, társadalmi vagy természeti eseményt, folyamatot más múzeumokkal együttműködve, interdiszciplináris megközelítésben tárjunk fel. A csupán önös érdekből származó bemutató szerep véget ért. Olyan kontextusba kell helyezni az egyes kiállítások anyagát, hogy az mindenki számára érthető legyen, a látogatóban kialakuljon az „aha-élmény”. „Értem a problémát, látom a megoldás lehetséges formáit, tudom a választ a bennem felmerülő kérdésekre.”

A múzeumpedagógia fogalma és célja

A múzeumpedagógia az iskolán kívüli ismeretátadással foglalkozó, múzeumi keretek között zajló pedagógiai oktató-nevelő tevékenység, melynek alapja a múzeumi gyűjtemény és kiállítás, épül a formális, iskolarendszerű oktatásra, és figyelembe veszi a korosztályi sajátosságokat.

Közvetlen célja a múzeumban felhalmozott anyagi és szellemi javak (gyűjtemények, kiállítások, kutatási eredmények) élményszerű tolmácsolása a pedagógia eszközeivel.

² Cselekvési program az egész életen át tartó tanulásról - 2006. nov. 15. 1720/2006/EK határozat

EU Parlament és Tanács ajánlása a LLL kulcskompetenciáiról - 2006. dec. 18

Közvetett célja a múlt tárgyi és szellemi örökségét megbecsülő, a társadalmi problémák iránt érzékeny, múzeumlátogató generáció nevelése.

A múzeumpedagógia célcsoportjai

Ellentétben Európa számos múzeumával, hazánkban még nem született egységes, egyértelmű állásfoglalás abban a tekintetben, hogy a múzeumpedagógia csakis és kizárólag a kisgyermek, és a diákok számára szervezett oktatási és nevelési programokat jelenti, vagy az élethosszig tartó tanulás egyéb indirekt módjait is (pl. élő múzeumi programok) magában foglalja.

A múzeumpedagógia a kezdetektől fogva a gyermekek életkori sajátosságaihoz illeszkedő didaktikai módszereket és a megszokottól eltérő tanulás-szervezési formákat valósít meg, tehát a múzeum a nem formális oktatási rendszer egyik fontos bázisa. Leghatékonyabban az óvodás, az általános-, és középiskolás tanulók számára tolmácsolhatja a kiállítások mondanivalóit.

A múzeumok versengenek a látogatókért, társadalmi hasznosságukat bizonyítják azáltal is, hogy programkínálatukkal az információra, tudásra éhes látogatói rétegek legszélesebb rétegeit igyekeznek kielégíteni. Országszerte látunk példákat arra is, hogy múzeumi keretek között felnőtt egyének autodidakta módon tanulnak, sajátítanak el hasznos ismereteket.

Hogyan tanítsunk a múzeumban?

A válaszhoz ismernünk kell az

1. az oktatási folyamatot
2. az oktatási módszereket (tanuló és oktató tevékenységformáit)
3. az oktatás szervezési formáit
4. az oktatás feltételeit, eszközeit.

1. Az oktatási folyamat

„A tanítási-tanulási folyamat az oktatáselmélet egyik központi fogalma, melynek során a tanár és a tanuló együttes tevékenysége eredményeként megvalósul a művelődési javak aktív feldolgozása, elsajátítása....”³

³ Nagy S. Az oktatás folyamata és módszerei. Bp. 1993.

A tanítás-tanulási folyamat akkor egységes, ha az iskola és a muzeális intézmény együttműködése által ez a folyamat nem szakad meg, az egyes részegységek egymásra épülnek, egymást kiegészítik.

A folyamat hármas tagolása tehát az iskola és a múzeum között oszlik meg a következőképpen:

Iskolában:

- A figyelem felkeltése (motiváció)
- A tanuló informálása a célról
- Előzetes ismeretek felidézése

Múzeumban:

- Az új ismereteket biztosító jelenségek, folyamatok (tárgyak, műalkotások) bemutatása
- A tények, jelenségek sokoldalú elemzése
- Rendszerezés és rögzítés

Iskolában:

- Következtetés és szabályok felállítása
- A tanultak alkalmazása (visszacsatolás)
- A teljesítmény mérése, értékelés...⁴

2. A múzeumpedagógia módszerei

Hazai múzeumpedagógiánk célja nem, módszerei és eszközei azonban a magyar múzeumügy elmúlt száz évében folyamatosan változtak, átalakultak, hogy megfeleljenek az adott kor, ma a 21. századi kompetencia-alapú oktatás elvárásainak. A módszerek megválasztása függ az adott múzeum jellegétől, a korosztálytól, illetve az elérendő oktatási vagy nevelési céltól.

A leggyakrabban alkalmazott múzeumpedagógiai módszerek a következők:

2.1 A verbális kommunikáció mint általános módszer

A tanítás alapvető módszertana a verbális kommunikáció, az ismeretek szóbeli közlése, melynek során a tanár (múzeumpedagógus) ismereteket közvetít, a diák a passzív hallgató szerepét tölti be. A kiállítások megismertetése során nem kerülhetjük el teljes mértékben a verbális közlés módszertanát, de soha nem állhat önmagában egy múzeumi óra során. Minden múzeumi foglalkozásnak

⁴ Nagy S. Az oktatás folyamata és módszerei. Bp. 1993.

része az ezt kiegészítő, interaktivitásra ösztönző tevékenység, ami a diákok figyelmének fenntartását biztosítja.

Mivel egy múzeumban számos olyan egyéb hatás és benyomás éri a gyerekeket, ami elvonhatja a figyelmüket az adott témától, a verbális kommunikáció bizonyos követelmények elé állítja a pedagógust:

A **szóbeli ismeretközlés** legyen: felkészült, gördülékeny, életszerű, újszerű, konkrét példákhoz kötött.

A **magyarázat**, mely a szabályok, fogalmak, összefüggések megértését segíti, legyen világosan megfogalmazott, lényegre törő a tanulók fejlettségi szintjének megfelelő.

A **beszélgetés** (kérdés-felelet) mint az interaktivitás formája akkor hatékony, ha pontos, világos, egyértelmű, gondolkodásra készített, megfelel a tanulók értelmi szintjének, mindenkinek szól, megvárja a választ.

2.2 A játék, játékosság módszertana

A múzeumi kiállítás megtekintése óvodásokkal, kisiskolásokkal monoton, egyhangú lenne a játék mindennemű lehetőségének kihasználása nélkül. Ismernünk kell a korosztályi sajátosságokat ahhoz, hogy meg tudjuk állapítani, mely kiállítási egység dolgozható fel óvodásokkal, és hogyan, ki az, aki személyiségében alkalmas arra, hogy kisgyermekkel foglalkozzon.

A kiállítás megtekintését szolgáló pl. múzeumi „vándorút” során felidézett mondókák, gyermekdalok, találós kérdések is egyfajta játékosságot kölcsönöznek, de ha a múzeumpedagógus nem szeret, vagy nem tud pl. énekelni, nem éri el a kívánt eredményt.

Példák néhány múzeum óvodásoknak szóló kínálatából:

- Petőfi Irodalmi Múzeum- Négyszögletű Kerek Erdő Meseklub
- Magyar Nemzeti Múzeum – Játék a történelemmel, időutazás
- Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Vándorút, „Szabad a gazda?”
- Természettudományi Múzeum – A korallzátonyok világa, Rovarlesen.

2.3 TIR – Teacher in role ⁵

⁵ Az angol szakirodalom (ismertsége miatt) a fenti rövidítésben jelöli a drámapedagógia módszerét (Kaposi László, A tanár-szerepben, In: Drámapedagógiai Magazin Bp. 1994.)

„A **drámapedagógia** középpontjában a cselekvésen, ezen belül is a dramatikus cselekvésen keresztül megvalósuló tanulás áll. Olyan csoportos játéktevékenység, melynek során a résztvevők képzeletbeli világot építenek föl, majd ebbe a képzeletbeli világba szereplőként vonódnak be. A fiktív világon belül ugyanakkor valós problémákkal találkoznak, és ezekből a találkozásokból valós tudásra és tapasztalatra tesznek szert. ...A drámapedagógia a nevelés folyamatát hangsúlyozza, melynek nem feltétlen velejárója a résztvevők által közönség előtt bemutatott előadás...”⁶

Módszereinek alkalmazására a múzeumokban különböző szituációk – mesék, történetek, szokások, élethelyzetek, élettörténetek, történelmi események, művészeti alkotások generálta érzelmi megnyilvánulások – felelevenítése, eljátszása alkalmával adódik lehetőség. A drámapedagógia alkalmazása során a foglalkozásvezető szerepet vállal, egyben irányítja az események sorát a pedagógiai cél elérése érdekében.

Az általános iskola alsó tagozatában irodalmi szemelvények, népmesék világának felidézése egy adott kiállítási részben fejleszti a gyerekek beleélő képességét, bővíti szókincsét, fejleszti fantáziáját, improvizatív és beszédképességét, személyiségét, konfliktus-kezelési képességét.

Példák néhány múzeum kisiskolásoknak szóló drámapedagógiai kínálatából:

- Magyar Nemzeti Múzeum – História-s történelmi játszóház
- Petőfi Irodalmi Múzeum – Talpra magyar!
- Magyar Mezőgazdasági Múzeum – Élet a jurtában
- Szabadtéri Néprajzi Múzeum - Jeles napok - ünnepi szokások

2.4. Felfedező módszer

A gyerekek természetes kíváncsiságára épített írott segédanyag vezeti a gyerekeket a kiállításban, előre megtervezett útvonalon, kérdésekkel, játékos feladványokkal irányítja a gyerekek figyelmét a múzeumi kiállítás tárgyaira. Célja, hogy a gyerekek a megoldás folyamán mélyebb ismereteket szerezzenek a kiállítás egyes részleteiről, amit az iskolai tanórán való visszacsatolás alkalmával átismételhetnek.

Jellemzője: épít a tanulók önállósulási törekvéseire, segít kialakítani az önálló gondolkodást, de nem nélkülözheti a pedagógus jelenlétét.

⁶ Kaposi László : U.o.

Előnye, hogy a papír alapú ismeretanyagot mint emlékeztetőt a gyerekek megtarthatják, a tanulás folyamán bármikor elővehetik, átismételhetik.

Hátránya: csak olyan kiállításokban alkalmazható, ahol már a kiállítás tervezése pillanatától kezdve a muzeológus együttműködött a múzeumpedagógussal az oktatási cél megvalósítása érdekében, és a kiállítás e korosztály számára is tartalmaz informatív elemeket.

Az alsó tagozatos feladatlapok lényeges módszertani eleme a játékoság, változatos feladatok (rajzolás, számítások, írás, találós kérdések megoldása, szöveg-kiegészítés stb.), a feladatokat önállóan vagy kis csoportokban oldhatják meg.

Példák néhány múzeum kisiskolásoknak szóló feladatlapos kínálatából:

- Nagytétényi Kastélymúzeum – Kisinasok vándorúton
- Bajor Gizi Színészmúzeum – Játékos tárlatvezetés
- Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Felfedező, Múltba néző
- Magyar Természettudományi Múzeum - Időutazás

2.5. Mesélő tárgyak - a szemléltetés módszertana

A múzeumokban felhalmozott műtárgyak a rendkívüli szemléltetés lehetőségét kínálják az iskolai tananyag kiegészítéséhez. Ám egyetlen és megismételhetetlen voltuk miatt a műtárgyvédelmi szempontok érvényesülnek. „Mindent a szemnek, semmit a kéznek!” Pedig egy különleges tárgy láttán mindannyiunkban kialakul a vágy, hogy megérintsük, általa személyes kapcsolatba kerüljünk korokkal, kultúrákkal.

Miért tanuljunk tárgyakkal? - A tárgyak motiváló ereje

A „meg akarom nézni, meg akarom tudni....” Érzése alakul ki először a gyerekekben, amely azután felébreszti a kíváncsiságot.... A tárgyak kézbevétele az aktív tanulásnak olyan formája, ami annyira leköti a gyermeket, mint amennyire más nem.”⁷

Az általános iskola felső tagozatában a diákok képesek olvasni a „tárgyak (műtárgymásolatok) üzenetét”, azok rögzítésével fejlődnek készségeik, képességeik.

„A tárgyak megfigyelése fejlesztheti a következő készségeket:

⁷ Múzeumok Mindenkinek Program V. Tanulás tárgyakkal - Módszertani útmutató múzeumpedagógusoknak és pedagógusoknak (Fordította és átdolgozta: Miszné Korenchy Anikó p.4.)

- óvatos bánásmód, megőrzés, tárolás,
- megfigyelés és megvizsgálás,
- megvitatás, javaslattétel, becslés, elméletek felállítása, összegzés, jóslás, általánosítás,
- kísérletezés, következtetés, összehasonlítás, végkövetkeztetés levonása, értékelés,
- a szerkezet és a funkció összefüggéseinek felismerése, besorolás, katalogizálás,
- az adatok rögzítése írással, rajzolással, címkézéssel, fényképezéssel, hangfelvétellel, filmezéssel, számítógéppel,
- válaszadás, jelentés, magyarázat, kiállítás, bemutatás, összegzés, véleményalkotás.”⁸

2.6. Tantárgyakhoz kapcsolódó önálló feladatmegoldás, irányított kérdések feladatlappal

A műveltségi területek témaköreihez a kerettantervnek megfelelően kapcsolódnak az ismeretek, melyeket az iskola lehetőségeihez mérten a tanárok szemléletesen vagy leginkább a tankönyvre támaszkodva tanítanak. Az önálló feladatmegoldáshoz előzetes felkészülésre van szükség a tanár részéről, hogy kellő háttéranyagot biztosítson a diákoknak a téma megismeréséhez. A múzeumok által kidolgozott feladatlapon kapcsolódnak a kerettantervben megfogalmazott célokhoz és témafelosztáshoz, nyomon követik azt, így segítséget jelent a diáknak, tanárnak egyaránt.

A feladatlapokhoz általában egyéb interaktív foglalkozások is járulnak, a komplex programcsomagok így az ismeretek elsajátításán túl élményszerűvé is válnak.

2.7. A színpalak mögött – a felnőttlétre való felkészítés

A múzeum lehet befolyásoló tényező is, hatásos módszerekkel utat nyithat a középiskolás korú diákok egyéni érdeklődési köre felé. Egyre több múzeumban indul olyan kezdeményezés, melynek keretében a diákok bepillantást nyerhetnek a múzeumok műhelytitkaiba, a muzeológia mint tudományterület közismertté válik, megismerhetik a diákok a jellegzetes múzeumi foglalkozásokat – restaurátor, kiállításgazda, adattáros stb.) melyek a pályaválasztás előtt állók részére vonzóak lehetnek.

⁸ Múzeumok Mindenkinek Program V. Tanulás tárgyakkal - Módszertani útmutató múzeumpedagógusoknak és pedagógusoknak (Fordította és átdolgozta: Miszné Korenchy Anikó p.4.)

A múzeumi óra lehetőséget kínál arra is, hogy a múzeumok küldetésével, a műtárgyak kezelésének, közzétételének kérdésével adott szeminárium és vita alkalmával foglalkozzanak.

- Az órát kiegészíti az önálló kutatómunka otthon vagy az iskolában
- Önálló kiállítás-feldolgozás kapott instrukciók alapján

2.8. Rendhagyó történelemóra

„A történelmi folyamatok megértése alapozza meg a történelmi tudat kialakulását, vagyis annak konkrét belátását, hogy egyrészt a jelen a múlt eseményeinek eredménye, másrészt mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is. Ezért fontos, hogy a történelmi múlttal való találkozás és az ebből fakadó tanulságok feldolgozása a tanulók számára személyes élmény legyen.”⁹

A rendhagyó óra felépítése

1. Iskolában: Problémafelvetés az iskolában, a téma bemutatása, a múzeum kiállításainak előzetes ismertetése, előzetes kutatómunka (történelmi, gazdasági háttérismeretek), csoportbeosztás – tanár irányításával önállóan vagy csoportosan a tanári útmutató alapján
2. Múzeumban: Az állandó kiállítás megtekintése kérdések, irányított feladatok alapján. – múzeumi szakember és tanár közös irányításával 4-5 fős csoportokban vagy önállóan
3. Otthon: A rendelkezésre álló forrásanyagok megismerése, elemzése, a forrásanyagra vonatkozó feladatok megoldása – önállóan a digitális segédanyag felhasználásával.
4. Iskolában: A feldolgozott téma előadása az iskolában kiselőadás vagy egyéb formában (pl. újság szerkesztése, valamely korabeli eseményre meghívó, plakát elkészítése vagy szituációs játék bemutatása) – tanár vagy a diákok irányításával önállóan vagy csoportban

3. A múzeumi oktatásra jellemző szervezési formák

3.1. *Frontális oktatás* – pl. tárlatvezetés (a múzeumpedagógus a tudás forrása, a figyelem megteremtője, a tanulók egy időben, párhuzamosan, együtt vesznek részt a múzeumi órán. Közös cél: a kiállítás megtekintése

⁹ NAT 202/2007.VII. 31

3.2. *Csoportmunka* – pl. drámapedagógia, művészeti tevékenységek. 3-4 fős csoportok közös munkában oldanak meg egy kapott vagy vállalt feladatot. – A megoldás során kölcsönös függőségi viszony alakul ki a diákok között. A csoportok kialakításakor érvényesül a diákok egymáshoz fűződő viszonya, szimpátia vagy ellenszenv.

3.3. *Egyéni munka* – pl. egyéni kutatás, feladatlap megoldás, forráselemzés
A diákok önállóan megoldandó egyéni feladatot kapnak, vagy egymástól függetlenül ugyanazt a feladatot oldják meg (feladatlap).

4. A múzeumpedagógia eszközei

A fenti módszerek alkalmazása során törekedni kell minden olyan tényező biztosítására, ami valamilyen módon hozzájárul a múzeumi oktatás magas színvonalú megvalósítására.

A múzeumpedagógiai programok alapja az állandó vagy időszakos kiállítás. Ennek eredményes hasznosítása érdekében a muzeológus, a múzeumpedagógus – kis múzeumokban ez lehet ugyanaz a személy – és a tanár között már az ötlet megszületésétől kezdve párbeszédre van szükség. A múzeumi ismeretátadás tervszerűen kell, hogy történjen.

Saját magunk érdekében is ajánlatos elkészíteni a kiállítás hasznosítási tervét, minden célcsoportra vonatkozóan.

A múzeumpedagógiai tevékenység feltételei

Már a programok tervezése során fel kell mérni, hogy milyen személyi és tárgyi feltételekkel rendelkezünk, vagy a szükséges feltételeket hogyan tudjuk megteremteni.

Személyi feltételek

A múzeumpedagógiai programok eredményessége függ a foglalkozásvezető személy képzettségétől, egyéni adottságaitól, háttérismereteitől. A múzeum személyzetén – muzeológus, múzeumpedagógus – kívül számíthatunk az oktatási intézmények pedagógusaira is, valamint egyéb helyi kiegészítő tevékenységre képzett, gyerekekkel foglalkozó egyénekre.

A teljesség igénye nélkül álljon itt néhány munkakör: játszóház-vezető, iskolai szabadidő-szervező, napközis pedagógus, szakkörvezető, kézműves oktató, nyugdíjas tanító, tanár stb.

A múzeum közvetlen környezetében lévő intézmények munkatársai között fel kell mérnünk, kik azok, akik a múzeumügy iránt is elkötelezettek, és szívesen vennének részt a múzeumi órák megtartásában akár önkéntes alapon is. A szakmai vezető feladata, hogy a foglalkozásvezető(k) munkáját szakmailag és módszertanilag irányítsa, szervezze.

Önkéntesek a múzeumért

Ki lehet önkéntes?

Bár világszerte elfogadott és terjedő jelenség, hazánkban még a kulturális területen végzett önkéntes munka nem terjedt el. A gazdasági nehézségek közepette fel kell figyelniük azonban e lehetőségben rejlő energiákra, hiszen az önkéntes saját akaratából, elkötelezetten végez ingyenes munkát a helyi közösség javára.

A múzeumi munkára jelentkező önkéntesek lehetnek

- Felsőoktatásban tanuló fiatalok
- Felsőoktatásban frissen végzett, de még el nem helyezkedett fiatalok
- Pályamódosítók
- Munkanélküliek
- GYES-en lévők
- Főállású anyák
- Szülők
- Nyugdíjasok

Az önkéntesek foglalkoztatása

Azon szervezeteknek, melyek a törvény hatálya alatt kívánnak önkéntest fogadni, regisztrálniuk kell magukat a Szociális és Munkaügyi Minisztériumnál. Bejelentési lap: a 2005.évi LXXXVIII. Törvény mellékletében található
A kötelező mellékletek felsorolását a törvény 11. §- a tartalmazza.

A kitöltött bejelentő lapot a kötelező mellékletekkel együtt a következő címre kell beküldeni:

Szociális és Munkaügyi Minisztérium Társadalmi Párbeszéd és Civil Kapcsolatok Főosztálya
1054 Budapest, Alkotmány u. 3.

A SZMM a fogadó szervezetek nyilvántartását a www.civil.info.hu honlapon teszi közzé. A nyilvántartásban szereplő adatokat átadja a munkabiztonsági és munkaügyi ellenőrzés szerveinek az önkéntesek jogszabályszerű

foglalkoztatásának ellenőrzése érdekében. Egyéb információk az önkéntesek foglalkoztatásával kapcsolatban a minisztérium honlapján található.

2006. április 1-je óta működik az Önkéntes Központ Alapítvány (ÖKA) új elektronikus kérdezz-felelek szolgáltatása. A torveny@onkentes.hu e-mail címen civil szervezetek és intézmények tehetik fel kérdéseiket a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény kapcsán.

Az önkéntes munka, önkéntesek foglalkoztatása felelősséggel jár. Bár a munka ingyenes, az önkéntes munkát vállaló egyén az intézmény rendelkezésére bocsátja szakmai tudását, ezért általában költségeinek térítését (étkezés, útiköltség) az intézmény felvállalja. Az önkéntes munka szervezését hazai és nemzetközi szinten különböző szervezetek segítik, melyek elérhetősége az internet segítségével lehetséges.

pl. – www.onkentes.hu www.nonprofit.hu, www.greenfo.hu

Munkavégzés szervezése

Fontos, hogy az önkéntes személy érezze munkájának hasznát. Mielőtt önkéntest fogadunk, pontosan meg kell határozni, mi lehet az a feladatkör, amiben eredményes munkát végezhet. Az önkéntes munka irányítása többletfeladatot ró az intézmény alkalmazottjára. Meg kell szervezni az önkéntes személy felkészítését, ellátását, a munkavégzés feltételeinek biztosítását (szerszámok, munkavédelem stb.).

A múzeumpedagógia tárgyi feltételei

A múzeum infrastrukturális háttere meghatározza a múzeumpedagógia tevékenység körülményeit, illetve tájház esetében az épület műemlék jellege behatárolja a fejlesztési lehetőségeket.

A kiállításához kapcsolódó oktatási vagy szabadidős programok megvalósításához a következő alapvető tárgyi feltételekre van szükség.

Foglalkoztató helyiség (vagy a kiállításban elkülönített rész)

A kiállítás megtekintése utáni kérdések-válaszok tisztázásának helyszíne, egyéb kiegészítő tevékenységek (kézművesség, drámapedagógia, családi programok) helyszíne. Fontos, hogy a komfortérzet biztosításához megfelelő fűtés, világítás és víz legyen. Esztétikai megjelenésében tükröznie kell a múzeum (tájház) szellemiség

Berendezése mobil, az adott alkalomnak megfelelően átalakítható. A programokhoz szükséges tárgyak tárolását zárható szekrényekben megoldhatjuk.

TÁJHÁZI AKADÉMIA 2009 - Oktatási anyag

Az oktatás eszközeinek csoportosítása

Tárgyi	Nyomtatott	Oktatástechnikai eszközök
Demonstrációs eszközök, tárgyak	Tanári és tanulói segédletek	Szoftver és hardver
természeti tárgyak, gyűjtemények, műtárgymásolatok, metszetek, preparátumok stb.	Tanári kézikönyvek, módszertani segédletek, bibliográfiák, Feladatlapok, kiállítás-ismertető katalógusok, atlaszok, olvasókönyvek, lexikonok	Szoftver: Archív felvételek, filmek, fotók, diák, számítógépes oktatóprogramok, CD-rom Hardver: számítástechnikai és audiovizuális technikai háttér, interaktív tábla

Irodalom

J. A. Comenius: Didactica Magna, 1657

Horváth H. Attila (szerk.): Süss fel nap! Alternatív óvodák, iskolák Magyarországon. Soros Alapítvány, 1999.

A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003 (XII.17.) Korm. Rendelet

Falus Iván (szerk.): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás a tanulásához, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.